

בעיצומו של מסע ייסורים בלתי נתפס
התייצב האברך ר' חיים יצחק לבקוביץ
זצ"ל לשיחה שכל כולה אמונה
והתחזקות | עכשיו, אחרי שנשמחו
המזוככת עלתה בחזרה השמימה,
ישראל אי גרובייס חוזר אל אותה
שיחה ואל החלקים שלא היה אפשר
לפרסם אז | דמעות על אדם כשר

ישראל אי גרובייס

צילום: אלחנן קוטלר ובאדיבות המשפחה

שחק

ליום

אחרון

מטאור של אמונה. ר' חיים יצחק לבקוביץ זצ"ל

ין יום שאני לא מדמיין לעצמי בדיוק איך זה ייראה", הוא לחש. "יגיע טנדר גדול. יכניסו אותי לתוכו. אני אהיה עטוף בטלית. יכול להיות שמסביב יהיו נרות. אני ממש רואה את המשפחה היקרה שלי עומדת סביב, בוכה ומייללת. אני רואה את כולם. את אבא, את אמא, את האחים והאחיות, את השווער והשוויגער, את הגיסים והגיסות, חברים וידידים. "ואז יפתחו את הבור. יכניסו אותי. והבכי כל כך יתגבר ואיתו הכאב הקשה". הוא עצר לרגע. ואז נחלש קצת. "כן, אני

"ממה יש לי לפחד? נכון, אני אתן דין וחשבון. אבל אני יודע שיש לי מישהו שמחכה לי שם למעלה. השופט והדיין הוא אבא שלי. ויש לי גם סבא ורבי, רבנו הקדוש. הם יכניסו אותי ישר לאיפה שצריך".

שר' חיים יצחק אמור לקרוא אותו ואף להגיה. הידיעה הזו אילצה אותו להיזהר בלשונו. עכשיו, למרבה הצער, אפשר לדבר יותר משוחרר. אני חש צורך נפשי לעשות זאת. לעילוי נשמתו. או בעצם לעילוי הנשמות של כלונו.

לקרוא ולא להעריץ

שמעתם פעם על צדיקים גדולים ש"פניהם האירו באור יקרות"? ובכן, לא יודע אם אני מוסמך לקבוע אבל כשישבתו מולו הרגשתי שפניו של האברך הצעיר הזה קורנות באור מיוחד. אור של אמונה.

זה היה המראה הרוחני. אבל עכשיו אפשר לספר שהמראה הפיזי היה מבהיל. הוא היה כחוש עד אימה. שיער כבר לא היה על ראשו. גם לעמוד הוא בקושי יכול. כל כולו אפוף ייסורים מחרירים.

היו אלו שעתיים של שיחה קשה. כמה ימים לאחר מכן עדיין חשתי היעדר תיאבון וחוסר יכולת לחזור לעסקי העולם. אי אפשר לשבת אל מול אדם כה נאצל ולראות את הסבל שהוא נלחם בו. בשעת מעשה נאבקתי נואשות בדמעות ובתחושות, כדי שלא להדאיג אותו עצמו. אלא שבחלק מהזמן הדמעות ניצחו. הן זרמו ושטפו.

הכאבים שלו היו משתקים. כל רגע פחדתי שמשוהו יקרה. כל תזוזה, אפילו הסרת שרוול, הייתה מבצע מסויט. הוא ישב על כורסה רכה, ואפילו התנוחה הזו אימצה אותו. בשלב מסוים הוא פשוט נשכב.

וככל שהגוף הלך ודעך, כך הנשמה הלכה וגברה. שום איבר לא פעל, רק המוח ובעיקר הפה. שפתי נטפו דיבורים לוהטים של אמונה מפוכחת. והמראה הזה היה מצמית. והלב, גם אם ברזל הוא, מתפוצץ.

לכל אורך הריאיון הזה הוא היה קרוע בתוך עצמו. מצד אחד הוא ידע שיש לו שליחות בעולם. "הקדוש ברוך הוא שלח לי כאלו ייסורים – זה לא בחינם", הוא אמר. "זכיתי שפתאום אנשים מקשיבים לי, אז אני חייב לדבר. בדור שלנו חייבים לדבר".

מצד שני, היה דבר אחד שממש הטריד אותו: "אני לא רוצה להפוך ל'מפורסם' של שקר". הסבא הגדול שלו, הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע, הרבה לדבר על העניין הזה. לחיים יצחק הנכד היה חשוב שיקשיבו לו, אבל שלא יעריצו אותו.

הוא עבר על כל מילה בכתבה וניסה לנקות ממנה כל שורה של סגידה. את המילים על האברך שהפך ל"מטאור של אמונה", הוא ממש התחנן שאמחק. בכלל, היה לו קשה עם המהלך העיתונאי שעשיתי. שכתבתי יותר מדי עליו וקצת פחות את ה'דיבורים של האמונה' שהוא מסר. "אני לא הסיפור פה", הוא הסביר

בקושי שלושה חודשים חלפו מהשיחה המצמררת הזו שהתקיימה ביחידת דיור קטנטנה בבית שמש. הגעתי אליה עם ידידי ר' אהרן קליגר, שסיפר לי על תופעה שמסעירה את העולם היהודי. אברך צעיר,

להעביר דיבורים מבלי להתפרסם.
ר' חיים יצחק
בעיחתו
ל"משפחה" לפני
שלושה חודשים

רואה גם את זוגתי. אישה צעירה שפתאום הפכה לאלמנה. את הכאב הזה אני לא יכול לשאת. זה מה שהכי מפרק אותי". שוב עצר. התחזק. ופתאום קולו היה כל כך צלול ובהיר.

"ואתה יודע את מי עוד אני רואה שם?" עיניו הטהורות הביטו אל תוך נשמותי וקדחו. "המארגן של כל המעמד הזה, הלוויה שלי. הוא האבא שהכי אוהב אותי בעולם, אבא שהכי אוהב את כל המשפחה שלי. הצור תמים פועלו, ק-ל אמונה ואין עוול, צדיק וישר הוא".

ואתה לא פוחד?

העיניים העמוקות שוב ננעצו. המילים נשקלו. ופתאום חיוך גדול נפרס.

מטאור מסעיר של אמונה והתחזקות. ישבתי בחיי עם עשרות אנשים חשובים, אדמו"רים, רבנים, ידענים וחוקרים. להבדיל גם עם אנשי ממשל ואילי הון. אבל את השיחה עם האברך הזה, שצעיר ממני בעשור ומחצה, לא אשכח כל חיי.

קראו לו ר' חיים יצחק לבקוביץ. לפני יומיים נוסף לו התואר "זצ"ל".

אבל אז הוא עדיין היה חי. בתוך גופו הצפוד קיננה מחלה אכזרית שהלכה והתפתחה במהירות. לכל מי שנפגש עימו היה ברור שלמסע הזה אין סוף טוב.

השיחה פורסמה במגזין 'משפחה' של חג השבועות. היא חוללה סערת אמונה אדירה. אלא שאז, כאשר כתבתי את הריאיון, ידעתי

לאחיו היקר שתיווך בינינו. "שיכתוב יותר דיבורים של התחזקות". כל מי שרק ראה אותו, לא יכול היה שלא להעריך. לא הכרתי אותו לפני הייסורים, אבל אחריהם הוא הפך לאדם גדול. כשישבת מולו הרגשת פרץ של טהרה מנקה את הנקבוביות. כשקמנו ללכת ביקשתי ממנו ברכה. הוא די נבהל, אבל גם היה מספיק מפוכח כדי לברך: "שתזכה לקשר עם אבא שבשמיים. אל תסתפק במה שיש לך. כדאי לך ליצור קשר יותר אישי ועמוק".

איך ממתיקים ייסורים

בשלב מסוים של השיחה ר' חיים יצחק כבר לא הצליח לדבר. היה ברור שהוא צריך תרופה. זוגתו שתבדלח"ט, שסעדה אותו במסירות נפש, הביאה אל השולחן בקבוקון קטן. תרופה מאוד יקרה ומאוד חזקה. אך גם מרה ממוות. כדי לבלוע אותה הוא היה חייב להכניס לפה משהו מתוק, שיאזן איכשהו את המרירות. המחזה הזה עומד לנגד עיניי. אברך עם מבט של ילד, בקושי מצליח להושיט את היד. כל דבר קשה ומסובך. הוא ביקש שנעצור לרגע. "אני צריך לטפל פה במשהו", אמר בהומור. הרים את העיניים השמימיה ולחש תפילה נרגשת: "ריבונו של עולם", ביקש במילים פשוטות וישירות, "שיהיה עסק זה לי לרפואה, כי רופא חינוך אתה". ואז לגם. והפנים המתוקות שלו התעוותו במרירות. הוא לקח משהו מתוק ומייד התחיל לקרוא בשארית כוחותיו בליקוטי מוהר"ן של הסבא והרבי והרופא שלו. תקשיבו לקטע הבא. תקראו בבקשה את המילים בקול רועד ותנסו לספור אותן אחת לאחת. "יש שני מיני המתקת הייסורים", כתב רבי נחמן. "המתקה אחת קודם ביאת הייסורין עליו, להמתיק הדין שלא יבוא עליו. "והמתקה שנייה להגביהם ולקבלם בשמחה כדי שלא יצאו לריק. וזה אם שואל בעצה להצדיק, ואף על פי כן באו עליו הייסורים, ידע שמהשם יתברך הם הייסורים, ויקבלם ויגביהם למעלה". השורות הבאות הפכו לתרופה הכי טובה שר' חיים יצחק זצ"ל החזיק בה עד אחרית ימיו. הוא אפילו ניסה להלחין אותן. בבקשה תקראו יחד, באיזו מנגינה שבא לכם:

"ועיקר הגבהת הייסורים – לקבלם ברוב שמחה. וזהו המתקתם. כי הייסורים הם טובה גדולה ומתוקים מאוד אחר אשר כבר עברו ובאו עליו, כי השם יתברך מצמצם שכינתו בתוך הייסורים; כי השם יתברך אוהב כל נפש ונפש מישראל, באהבה רבה

ובאהבה עזה".

כן, היה דבר כזה. בדור שלנו. הסתובב כאן בעולם ילד יהודי שאהב את הקדוש ברוך הוא יותר מכל דבר אחר. הוא מחייב את כולנו.

זו לא הדחקה!

מכל אותה שיחה ארוכה אני מבקש לצטט רק קטע אחד, שהיה חשוב לו. בבקשה תקראו. היהודי הקדוש הזה לא הותיר אחריו ילדים, המילים הללו היו חשובות לו. הוא ביקש שהן יהיו פירותיו שבעולם הזה.

ומיוסרים סובלים ממנה, יש לי בשבילכם הפתעה: רוב בני האדם סובלים ממנה. רובם עצובים בגלל שטויות. לזה לא הולך בפרנסה, לזה קצת קשה בשידוכים. ופתאום נתקפים במחלה הזו. "למחלה גופנית יש שני חלקים. יש המחלה הפיזית. אותם תאים מסוכנים. זה מאוד מסוכן, אבל עם החלק הזה עוד אפשר לחיות. מה שהורג את האדם הוא המרכיב העיקרי של המחלה: הדיכאון, הייאוש. הרגע שבו מרימים ידיים ואומרים: זהו, אין לי תקווה". **איך? איך אפשר להתמודד עם כאלו בשורות בלי להיכנס לדיכאון?!**

החללקה שהשם גזר עלי. הפאה שרי חיים יצחק הציג במפגש

"אל"ף", הוא אומר, "זה מאוד לא פשוט. זו מלחמה, וצריך להתאמץ. להתחזק. אפשר להתפלל על זה. אני דואג לדבר על זה עם אבא שבשמיים. זה באמת לא פשוט, אבל בדיק בשביל זה אנחנו יהודים". **ובכל זאת, איך מסתכלים על העתיד? אין חששות?!** "בטח שיש. אבל מול זה יש מאמץ להתמודד עם החששות. אגיד לך מהלך מיוחד שעמדתי עליו מייד בתחילת הדרך. הסבא שלי כותב ב'ליקוטי מוהר"ן שאדם צריך לחיות עם הרגע הנוכחי. רוב הפחדים והחרדות שלנו מגיעים מהעתיד. בעצם, האדם יכול לשרוד כל כאב רגעי. הצרה

חוץ מהכל, הוא גם היה כישרון יוצא דופן. יכולת הדיבור שלו הייתה מופלאה. הוא ידע להגיש תובנה בצורה מהדהדת. כך למשל הוא בחר לספר לנו, אנשי שיחו, שבעצם גם אנחנו חולים. "בכל מקום שאני הולך, ולא רק במחלקה האונקולוגית, אני פוגש אנשים שחולים ב'יענע מחלה'. במחלה הארורה ההיא". הוא עצר לרגע, נתן להלם לחלחל והמשיך: "אני לא מתכוון למחלה שאתם חושבים, אלא למחלה הרבה יותר מסוכנת. מחלה שקשה מאוד להחלים ממנה. "מחלת העצבות. "אם נראה לכם שרק אנשים חולים

רקדת מתוך ייסורים // אהרן קליגר

אהרן קליגר כותב מכתב פְּרִדָּה אחרון לחברו, האבֶּרֶךְ המלומד בייסורים רבי חיים יצחק לבקוביץ זצ"ל

ר' חיים יצחק בן חנה רבקה, אלופי ורעי, השבוע הגעתי להיפרד ממך. עמדת שם בבית הלוויות שמגר וראיתי מסביבי המוני יהודים כואבים, שבאו לחלוק לך כבוד אחרון. המגוון של העדות והחוגים סיפר ללא מילים את סיפור חיך, נשמה טהורה שירדה לעולם לעורר את ישראל לאביהם שבשמיים.

היית עטוף בטלית חדשה. אני בטוח שחייכת כששמעת את ההספדים והסיפורים. הבריחה מפרסום הייתה חלק בלתי נפרד מעבודת השם שלך. רק לפני כמה חודשים ביקשתי ממך להתראיין ל'משפחה'. אוי, כמה התחבטת. "מצד אחד אני רוצה לחזק את עם ישראל ומצד שני אני פוחד שאחטא בפרסום", שטחת את לבטיך.

בסוף החלטת: "אתבודד על זה ואתן לך תשובה". אחרי ההתבודדות הכרעת לקיים את הריאיון במינימום של צילומים. "ככה האיר לי בשדה". קיבלנו וקיימנו. באתי אליך עם ידידי ר' ישראל אלטר גרובייס. ישבנו מולך והשתוממנו. אתה דיברת והוא רשם.

אחרי שבועיים המסרים שלך היכו גלים מקצה העולם ועד סופו. המונים התעוררו בכל העולם לתשובה.

מדהים לחשוב על המסלול הייחודי שעשתה נשמתך. כבחור צעיר בישיבת 'שפת אמת' בגור דבקת בתורת זקנך הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע, ומאז העצה החזקה ביותר שאימצת הייתה ההתבודדות. לא עבר עליך כמעט יום אחד ללא שעה של התבודדות. אני זוכר אותך מדגים ב'חבורות' לבחורים 'מקורבים' בברסלב, איך מדברים עם אבא שבשמיים בשפה של חבד. המסת את כולנו, כבשת עוד ועוד מבקשים וקירבת אותם לבורא עולם.

איפה פוגשים עבודה כזאת? איפה רואים בחור בן שמונה עשרה עם פָּרֶעַן כזה בתפילה? איפה נתקלים בבחור צעיר מלא באהבת השם עד כלות הנפש? פלא שמאות צעירים הלכו אחריך, שזקנים בקלויז ישבו בשיעורין? הפכת למעיין נובע של ה'נחל נובע מקור חכמה'.

ר' חיים יצחק, אתה אומנם לא החזקת טובה לעצמך, אבל למעשה הפכת ללפיד של אור. בחור צעיר היית והלחט שבך סחף אחריו מאות נפשות. הייתה לך השפעה על עובדי השם מופלגים מצד אחד, ומצד שני כל השנים עסקת עם השבורים והרצוצים, אלה שבשולי החברה, המסכנים, מעוכבי הזיווג, בחורים שנזרקו מבתיים ומישיבות; שאיבדו

אמון במסד ובאנושות; שנפלו לשאלות קשות באמונה; גם כאלו שכבר הפסיקו להניח תפילין, ואתה עם הדיבורים והאור שלך הפחת בהם רוח חיים, החזרת להם את האור לפניך, משית יהודים רבים מתהומות.

ואתה רק נער צעיר בן שמונה עשרה. עכשיו אני יכול לספר לך, שמאז התקרבותך לברסלב לחששו מאחורי גבך שעתידיך לגדולות. ראו בך את ה'רבי יצחק ברייטער' (השרף הברסלבי שהבעיר את פולין לפני המלחמה באש רביה"ק) של ברסלב בארץ ישראל. תלו בך תקוות. סיפרו שאתה תהיה המשפיע הברסלבי הגדול.

אבל משמיים נגזר אחרת. הסיפור שלך לא נתפס. אין לו שום הסבר טבעי. קשה להסביר איך אבֶּרֶךְ בקושי בן עשרים עולה לנאום בשבת התאחדות במירון בסעודה שלישית בחושך, וגורם לאלף יהודים לייבב מהרהורי תשובה. ואיך אותו אבֶּרֶךְ פוגש לרגע קט חילונים אפיקורסים גלויי ראש, ובכמה מילים פותח להם את שערי הלב והם מניחים תפילין לראשונה. והכל במתיקות, באהבה; לא ביראה.

ר' חיים יצחק, היית עתיד להאיר את העולם באור של אמונה, להפיץ אהבת השם, לפרסם דעת רבנו הקדוש בכל רחבי תבל, אבל הקב"ה רצה אחרת. נהרות של דמעות שפכת בציפייה לשידוך שלך. כמה התפללת לזכות להתחתן לפני גיל עשרים. והתפילה נענתה. הייתה לך החתונה הכי שמחה וקדושה בעולם. קיבלת את מי שתהיה עזר כנגדך, שתיבדל לחיים ארוכים, הן בגשמיית והן ברוחניות. מסלול ההמראה שלך כבר היה מוכן. אבל משמיים רצו אחרת. כמה חודשים בלבד חלפן, והמחלה תקפה אותך בכל הכוח, בכל הגוף.

ומשמיים רצו שדווקא שם יתגלו אצילותך, אמונתך ותעצמויות הנפש הבלתי נתפסים שלך. עמדתי מולך בתקופה הנוראה הזו והשתוממתי. לא פעם שאגתי בתוככי נפשי: איך אפשר בכלל להכיל את הדיבורים שלך? איך ניתן לאהוב כל כך את הקב"ה אחרי מכה נוראית שכזו? איך אפשר להצדיק את הייסורים המחרידים האלו? עם ישראל צפה בך שר את השיר שהלחנת למילים מ'ליקוטי מוהר"ן': "כי השם יתברך מצמצם שכינתו בתוך הייסורים ונותן לו כוח לקבל הייסורים באהבה ובחיבה, כדי שיגיע לו לרוב טוב ולדבר גדול מותק", והצטמר. מעולם לא כעסת. לא רטנת כלפי שמיא, לא שאלת אותו יתברך: למה? למה אני? למה בגיל כל כך

שלנו שאנחנו כל הזמן מחשבנים 'מה יהיה?' וכאן מתחילים להסתחרר ולחשוב מחשבות של פחד וכאב.

"ולכן גם בשעה של ייסורים קשים, אדם יכול לבודד את הרגע ולהתמודד רק איתו. לזכור ששמו של הקב"ה הוא 'טוב' – כמו שאנו אומרים בתפילה 'הטוב שמך' והוא גם 'המרחם' בה"א הידיעה, כלומר שאין רחמן יותר גדול ממנו וכל הרחמים הם מאיתו יתברך. כאשר האדם מצליח להיכנס לתחושת הרחמים העצומים של השם יתברך, יש בזה הקלה מיידית על הייסורים. "לעומת זאת, כאשר אדם חושב ומוטרד

מהקשיים שעדיין לא כאן, מהפחדים של העתיד, המצב הרבה יותר קשה. כך למשל, מייד לאחר שנודע לי על המחלה, יכולתי לחשוב על העתיד, על הרגע שבו לא יהיו לי פאות. אבל המשימה היא לבחור להתמקד ברגע הזה: תודה לך ריבונו של עולם שעדיין יש לי פאות. ככה אפשר לשרוד ביתר קלות. "זו לא הדחקה. כאשר יהודי מאמין חושב על זה, הוא קולט שבעצם אין לו שום מושג מה יהיה. אם היית עוצר אותי לפני שנתיים ושואל אותי: 'מה יהיה איתך?' כנראה שלא הייתי חושב שאהיה חולה ואחשוש לחיי. הפסוק אומר: 'תמים תהיה עם השם אלוקיך.' חז"ל מסבירים 'שלא תחקור אחר העתידות'. אני מסתכל על הכאן והעכשיו, ומתאמץ לעשות חיים".

'לעשות חיים'...
"אל תצחק. אני עושה חיים ומשתדל ליהנות מכל רגע. אני זוכר שהגעתי עם אשתי שתחי' לבית החולים. היו שם מיטות. היה מיזוג והביאו לנו אוכל רב. פתאום הבנתי שאפשר לשנות גישה. 'תראי, אמרתי לה, 'אנחנו עושים שבת ב'צימר' בבית מלון. פשוט חופש'.

"זו לא תמימות. להפך, זו החלטה עמוקה לנצל כל רגע כדי לחיות. לעשות חיים. הרי מה כל הסיפור שלנו כאן בעולם? לחיות, לתפוס רגעים טובים ובעיקר לעשות את השליחות".

ואתה לא חושש שהשליחות הזאת עלולה חס ושלום להסתיים?!

"שליחות", הוא אמר בחדות מחשבה, "תלויה במשלח. אנחנו לא בוחרים איזו שליחות נעשה כאן. בתקופה הקצרה שאחרי נישואי הייתי בטוח שיש לי שליחות מסוימת. ללמוד, לקום חצות, להתבודד ולהתפלל.

"והנה, מאחורי וילון סגור בבית חולים נודע לי שהקב"ה בחר בי לשליחות אחרת לגמרי. הוא בחר בי להעביר מסרים של אמונה וביטחון. של שמחה ורוממות. אז עכשיו זו המשימה. אין שום עניין לעשות חשבונות אחרים.

"וכמובן, יש קשיים, יש התמודדויות". ואז הוא נחשף, רק לרגע: "יש רגעים שאני נתקף באימה. האם ייתכן שחס ושלום אעזוב את העולם בלי שאזכה לילדים? אני

כמובן בטוח ומקווה שזה לא יקרה, אבל שום דבר לא מאיים עליי. כי ילדים, כותב רבנו מוהר"ן, הם הצאצאים הרוחניים. בשנה האחרונה אני זוכה להביא עוד ועוד 'ילדים' רוחניים להכיר ולהאזין את הקב"ה. הוא עצר לרגע. השתק. ואז ירה, ישירות.

"אם אתה, או כל אדם שקורא את הדברים הללו, רוצה לעשות משהו לרפואתי – אני ממש מפציר בך לקבל על עצמך לפחות חמש דקות ביום להתבודד ולדבר עם הקב"ה. זה הדבר שיעזור לי, ויותר מזה: זה הדבר שיעזור לך ולכל אדם שיישם את זה. זה יבנה לו קשר עמוק עם הקב"ה. "תאמין לי", הוא אמר לבסוף, "אדם שאין לו קשר עם הקב"ה, הוא לא באמת חי. ואדם שיש לו – לעולם לא יכול למות. הוא קשור לחיים".

בבקשה, תעזרו לי

מאז אותה שיחה לא נפגשנו. לא העזתי. היא השפיעה עליי כל כך, עד שחשתי שלא אעמוד במפגש נוסף. אבל עוד ועוד תיעודים ושמעויות שהגיעו סיפרו לי שהתופעה הולכת ומתעצמת. לשני הכיוונים. הגוף הולך ונגמר. והנשמה בוערת ומאירה.

הוא חדל לראות בעין אחת. בקושי יכול היה להניע איברים. הוא אושפז בטיפול נמרץ. המראה שלו הלך וחשך. אבל פרצי האמונה יקדו במידה כפולה ומכופלת. גם עכשיו, כשהשורות הללו נכתבות, הדמעות מטשטשות את הראייה. תיעוד אחד לא עוזב אותי. ר' חיים יצחק שוכב על אלונקה בבית החולים. תחבושת ענקית על עין אחת. הוא נראה הכי גרוע שאפשר. אבל ידו האחת, שעוד פועלת, מתנופפת כלפי מעלה. והוא שר.

ריבונו של עולם, הוא לא רק שר, הוא בעצם מלחין ניגון. המילים של סבא קדישא. "כי הייסורים הם טובה גדולה", שר אברך טהור עיניים. "כי השם יתברך מצמצם שכינתו בתוך הייסורים; כי השם יתברך אוהב כל נפש ונפש משראל, באהבה רבה ובאהבה עזה".

ובת קול צווחת ואומרת: קלני מראשי קלני מזרועי.

ביום ראשון השבוע הייסורים נגמרו. הנשמה המזוככת נפרדה מהגוף. נפש נקי וצדיק עולה אל רוכב הערבות. ולנו כאן בארץ נותרת צוואה אחת:

"אם אתה, או כל אדם שקורא את הדברים הללו, רוצה לעשות משהו לזכותי – אני ממש מפציר בך לקבל על עצמך לפחות חמש דקות ביום להתבודד ולדבר עם הקב"ה. זה הדבר שיעזור לי, ויותר מזה: זה הדבר שיעזור לך ולכל אדם שיישם את זה. זה יבנה לו קשר עמוק עם הקב"ה". יתגדל ויתקדש שמייה רבה – – – ■

ריקוד של פרידה. עם מורו ורבו הגה"צ ר"מ ברנר שיבדלחט"א לפני חופתו

ונגיד מזמור לתודה". הוא היה המום. "שאלתי אותו: חיים איטשע, על מה 'מזמור לתודה'?! אתה הרי לא רואה, אתה לא שומע, אתה שוכב וכבר רוצים להרדים אותך. על מה להודות?!" ואתה עניית לו: "להודות על עין אחת שכן רואה ועל אוזן אחת שכן שומעת".

צפיתי בתייעוד שלך באחד מהימים האחרונים לחייך. נפרדת מהעולם בריקוד עם מורך ורבך, הגה"צ רבי ישראל מאיר ברנר בשיר "עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון". אתה רקדת, אבל כל מי שצפה בך לא יכול שלא לבכות על האי שופרא דבלי בארעא.

מעולם לא פחדת מהמוות. מאז שהתקרבת לרביה"ק חרטת על לוח ליבך את יום המיתה. חיית את יום המיתה. "מי שמתבודד לא חושש מלמות", שיננת לנו שוב ושוב. ואני, שפחד פחד מוות מהמוות, לא הצלחתי אף פעם לעכל זאת.

ר' חיים יצחק, לא הותרת אחריו ילדים, אבל השבת רבים מעוון והעלית נשמות ממצולות, הארת את אור השם בעולם. ואתה בוודאי זוכר איך רבנו ניחם את ר' הירש ממדוודיבא שבכה לפניו שאין לו ילדים:

"הַשִּׁיב לִּי: מָה הָרַעַשׁ הַזֶּה? הֲלֹא עָקַר תּוֹלְדוֹתֶיךָם שֶׁל צְדִיקִים מְעֻשִׂים טוֹבִים. וְזֶהוּ הָעֵקֶר; עַל כֵּן הָעֵקֶר - לִבְקֵשׁ עַל יְהוּדוֹת, שֶׁתִּזְכֶּה לִילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיֵּשֶׁר ... הָעֵקֶר הוּא לְשׁוֹם לֵב לְהִתְקַרֵּב לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי זֶה עָקַר הַתּוֹלְדוֹת" (שיחות הר"ן רנ"ג).

הותרת אחריו אלפי אנשים מחוזקים ומאות אלפי תפילות שנישאו לרפואתך בכל תפוצות ישראל. עכשיו, שם למעלה, תפעל שהם לא ישובו ריקם. נוח בשלום על משכבך ורוץ להיכלו של סבך, היכלו של משיח – היכל הגוונים המשתנים.

ידידך עוז,
אהרן בן הדסה

צעיר? מה אשמה אשתי? למה איפרד מהעולם ללא ילדים? אף פעם לא. להפך, קיבלת את הדין באהבה ובשמחה. ביום שבו משמיים החליטו שכל שערותיך ינשרו – הבאת 'לחיים' לשטיבל, כי הקב"ה עשה לך חלאקה לכבוד הפאה החדשה.

ואז יצאת לאומן, כל הדרך במסירות נפש. הרבה חסידים נסעו לשם במסירות נפש. אבל שלך הייתה כפשוטה. ידעת שיש אפשרות סבירה שלא תחזור ממנה בחיים. עמדנו מול הנחישות שלך והשתאנו עד להיכן מגיעות התקשרות ואהבה לצדיק. עד כדי כך העפלת.

בסך הכל בן עשרים ושתיים אתה בהסתלקותך. צעיר ורך לימים. אבל כבר הגעת לדרגות זיכוכ מדהימות, לאהבת השם שהייתה סמל לדורות. את כל מה שהטפת לנו כל השנים ב'חבורות', קיימת בעצמך בצורה מופלאה.

לך תספר להם, למלאכי השרת, שסירבת שירדימו אותך כי לא רצית לוותר על עוד הנחת תפילין. נלחמת על ברכת המזון מתוך הברכות, גם אם קרסת ונרדמת באמצע כמה פעמים. התפילין היו בראש מעייניך, גם כשבקושי נשארו לך עצמות ללפף סביבן את הרצועות.

חמיד שיחי' נפרד ממך והיטיב לבטא את המתנה שהיית לעולמו: "אני מודה על כל יום של אור שהבאת אל ביתנו, על כל יום שבו חיית יחד עם בתי שתיבדל לחיים".

אבא שלך ספד לך בדמעות. בטח שמעת אותו. הוא סיפר על הזכות לגדל אותך ולהחזיר את הפיקדון. בסוף דבריו הוא סיפר את מה שאירע ביניכם בסוף השבוע שעבר היית כבר גמור המחלה קיינה בך בכל הגוף ולא יכולת להזיז איבה. לא ראית בעין אחת וגם איבדת את השמיעה באוזן אחת. את הידיים לא יכולת להזיז ושכבת ללא ניע. רק הפה גרס בחולשה.

ואז קראת לו. הוא הצמיד את האוזן שלו לפה שלך ואמר: "אבא אני רוצה שתחזיק לי את היד